

6. Oxford English Dictionary / Being a corrected re-issue with an introduction, supplement and bibliography of a new English dictionary on historical principles / Ed. by : J. A. H. Murray : Vol. 1-12. — Oxford : the Clarendon Press, 1970.

Summary

The article deals with the study of the nouns denoting value system in its formalized representation on the material of the English language. The polysemantic axionomens containing 16-10 lexical meanings have been taken from modern English lexicographical sources and analyzed by means of the worked out complex methodology. In the process of our research it has been defined that the semantic structure of each axionomen is presented as a separate individual system of lexical meanings which are hierarchically organized under certain rules.

УДК 81'272

ТОЛЕРАНТНІСТЬ У СУЧАСНОМУ АНГЛОМОВНОМУ ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ

Станко Д.В.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Політичний дискурс став предметом особливої уваги лінгвістів саме у той період, коли політична комунікація набула рис засобу маніпулювання свідомістю.

Мовознавців цікавить людина у внутрішніх і зовнішніх проявах, тобто її характер, психіка, свідомість, поведінка, діяльність тощо. І оскільки мова є одним з важливих способів прояву емоційно-вольових та когнітивних процесів, то встановлення закономірностей вибору засобів вираження емоцій мовцем набуває особливого значення у дискурсивних дослідженнях. Ю. Габермас, Т. ван Дейк, М. Фуко та М. Гайдегер як автори класичних праць висвітлюють ключові проблеми дискурсу. Екстралінгвістичні характеристики, а також механізми та технології впливу політика на адресата з метою маніпулювання його свідомістю, адже політичний дискурс є найвпливовішим явищем у сучасній політичній комунікації, знаходять своє відображення в працях Дж. Сейдела, М. Гейса, Є. Шейгала, Г. Почепцова, В. Павлуцької, А. Чудінова та інших.

Як відомо, будь-який мовленнєвий акт постає як взаємна емоційна адаптація комунікантів. І якщо така адаптація з різноманітних причин відсутня, то відбувається вербальна дуель, яка супроводжується емоційними ударами, що

засвідчують конфлікт і відсутність політичної толерантності в одного або ж в обох партнерів.

Проблема терпимості та нетерпимості завжди посідала специфічне місце в історії, іноді набуваючи стимулюючий, конструктивний характер, а іноді – драматичний, деструктивний. Терміни толерантність та інтолерантність часто вживають як синоніми понять «терпимість», «нетерпимість», які є близькими, але не тотожними поняттями [5, с. 61].

За твердженням Т.Т. Власенко, супутниками концепта толерантності у політичному дискурсі є поняття «наси́льства», «конфлі́кту», «ксенофобі́ї», «нетерпимості», «інтолерантності» тощо. На противагу останнім толерантність (від лат. *tolerantia* – терпіння) означає терпимість до чужих поглядів, думок, традицій. У більш широкому розумінні концепт толерантності означає прагнення людей до встановлення та підтримання згоди, єдності, враховуючи при цьому багатоманітність та відмінність поглядів, інтересів тощо [1, с.6].

У системі політичних концептів спостерігається складне співвідношення між поняттями *терпіння*, *терпимість* і *толерантність*, які є різними концептами, а не іменами різної етимології того ж концепту. Аналізуючи специфіку семантики, контекстуальних характеристик та асоціативних відношень, зумовлених емоційно-психологічною домінантою Лі Же піджсумовує:

5) *Терпіння* проявляється через терпеливість, внутрішню силу та стійкість, *терпимість* – це соціально-психологічне вираження поваги і доброзичливості до переконань іншого і стримання несприйняття незвичайного в чужому; *толерантність* – фізіологічна, а внаслідок цього і психологічна здатність реагувати на будь-який несприятливий чинник.

6) Поняття *терпимість* розкривається через поняття *прощати*, *вміти забувати погане*. Лінгвісти відзначають, що *толерантність* не передбачає прощення, оскільки орієнтована на настанову свідомості та відсутність ворожості до «іншого», «не свого». У понятті *терпимість* завжди міститься вказівка на певну межу дії, що виконується [3, с. 11].

Основні аспекти світового розуміння толерантності відображені у Декларації принципів толерантності:

1.1 Толерантність означає поважання, сприйняття та розуміння багатого різноманіття культур нашого світу, форм самовираження та самовиявлення людської особистості. Формуванню толерантності сприяють знання, відкритість, спілкування та свобода думки, совісті і переконань. Толерантність – це єдність у різноманітті. Це не тільки моральний обов'язок, а й політична та правова потреба. Толерантність – це те, що уможливлює досягнення миру, сприяє переходу від культури війни до культури миру.

1.2 Толерантність – це не поступка, поблажливність чи потурання. Толерантність – це, передусім, активна позиція, що формується на основі визнання універсальних прав та основних свобод людини. Толерантність у жодному разі не може бути виправданням посягання на ці основні цінності. Толерантність повинні виявляти кожна людина, групи людей та держави.

1.3 Толерантність – це обов'язок сприяти утвердженню прав людини, плюралізму (є тому числі культурного плюралізму), демократії та правопорядку. Толерантність – це поняття, що означає відмову від догматизму і абсолютизму, утвердження норм, закріплених у міжнародно-правових актах у галузі прав людини.

1.4 Стосовно поважання прав людини виявлення толерантності не означає терпимого ставлення до соціальної несправедливості, відмови від своїх або прийняття чужих переконань. Це означає, що кожен може дотримуватись своїх переконань і визнає таке саме право за іншими. Це означає визнання того, що люди з природи своєї відрізняються зовнішнім виглядом, становищем, мовою, поведінкою і мають право жити в мирі та зберігати свою індивідуальність. Це також означає, що погляди однієї людини не можуть бути нав'язані іншим [2].

Досліджуючи особливості діалогу як однієї з форм міжкультурної комунікації М.С. Мацковський виділив наступні сфери толерантності, порушення яких помічаємо у сучасному англomовному політичному дискурсі, незважаючи на «...високий рівень розвитку соціальної і поведінкової культури носіїв мови, а також менталітет та ідеологію суспільства» [6, с. 227]:

<p>1) Гендерна толерантність – неупереджене ставлення до представників іншої статі, неприпустимість апріорного приписування людині недоліків іншої статі.</p>	<p><i>Women and men are still unequal – even when they are dead. The word widow appears in newspapers up to 15 times more frequently than widower, a discrepancy that suggests that women are still defined in terms of their relationship to men. After a married man dies, it is common to refer to his wife as a widow, and much less common to call the husband of a dead woman a widower – why? (The Guardian. 03.04.2014 http://www.theguardian.com/media/mind-your-language/2012/apr/16/women-men-widow-widower).</i></p>
<p>2) Вікова толерантність – неупередженість до апріорних «недоліків» людини, пов'язаних з її віком (нездатність людей похилого віку розуміти молодь, відсутність у молоді досвіду і знань).</p>	<p><i>Old people mess up. If the state retirement age is raised, young people won't find job opportunities. Moreover, old people do not do good work in many fields. Besides, they would cause trouble to employers, police, and public. Also, they are more vulnerable to catch diseases and illnesses. To explain, old people do not tolerate what young people do. (Should the state retirement age be raised? // Debate.org 03.04.2014 http://www.debate.org/opinions/should-the-state-retirement-age-be-raised)</i></p>
<p>3) Освітня толерантність – терпиме ставлення високоосвічених</p>	<p><i>Annoyed Lavrov calls reporters 'crazy' during media scrum. Russian Foreign Minister Sergei Lavrov offers some candid responses to members of the media Tuesday after his meeting</i></p>

людей до висловлювань і поведінки людей з більш низьким рівнем освіти і навпаки.	<i>in Brunei with U.S. Secretary of State John Kerry</i> (NBC News. 02.07.2013 http://www.nbcnews.com/video/nbc-news/52376545#52376545).
4) Міжнародна толерантність – ставлення до представників різних націй. Крайні прояви національної інтолерантності: етноцентризм, ксенофобія, агресивний націоналізм.	<i>Foxnews: Why haven't we threatened Russia with War?</i> (Daily Kos, 28.02.2014 http://www.dailykos.com/story/2014/02/28/1281265/-Foxnews-Why-haven-t-we-threatened-Russia-with-War). <i>She [Assistant Secretary of State for European and Eurasian Affairs Victoria Nuland] then tells a man who sounds like Pyatt that the United Nations agreed to send someone to help "glue" the deal. "And you know, fuck the EU," Nuland says. "Exactly," Pyatt says</i> (Top U.S. Diplomat For Europe: "Fuck The EU" Buzz Feed World. 06.02.2014 http://www.buzzfeed.com/rosiegray/top-us-diplomat-fuck-the-eu).
5) Расова толерантність – відсутність упередженого ставлення до представників іншої раси.	<i>Oscar season is back, motherf*ckers, and black America is unhappy.</i> <i>This was supposedly a banner year for black film. But, with the exception of 12 Years a Slave, "our" movies got the nomination shaft — and I don't mean Richard Roundtree. Fruitvale Station? Snubbed. The Butler? Snubbed. A Madea Christmas? Double-snubbed. The Oscar ballot stayed as white as a snowed-in, bad sweater party at Dick Cheney's house. But why do we care so much?</i> (Black People Shouldn't Care About the Oscars Because the Oscars Don't Care About Them // PliciMic 23.01.2014 http://www.policymic.com/articles/79671/black-people-shouldn-t-care-about-the-oscars-because-the-oscars-don-t-care-about-them).
6) Релігійна толерантність – терпиме ставлення до догматів різних конфесій, релігійності з боку віруючих і невіруючих.	<i>The Jew when confronted with the claims of Christianity will always reply, "I was born a Jew and I will die a Jew." What he means is, "I will never become a Christian like the dumb goys."</i> (Hoe the Jews think // Real Jew News. 30.05.2008)
7) Географічна толерантність –	<i>How Cuban Villagers Learned They Descended From Sierra Leone Slaves... Yet, for all that, the people from Perico, Cuba</i>

<p>неупередженість до жителів провінційних міст і інших регіонів з боку столичних жителів і навпаки.</p>	<p><i>are from here. They are Pokawa's people, their ancestors exiled centuries ago as slaves. Chief Pokawa's village of Mokpangumba is relentlessly poor, damned by geography as well as history. Cut off from the nearest roads by the twists and turns of the Taia River, they have no water other than the river's brownish flow and no toilet facilities at all. Electricity is beyond their aspirations. Pokawa, like most of the men, is a subsistence farmer, growing rice, yams and plantains to supplement fish from the river. Now Pokawa and his people are ready to celebrate the return of those believed long lost... It has taken two years to get permission for the visit, and ultimately it has only been possible because of the relaxing of travel laws in Cuba (How Cuban Villagers Learned They Descended From Sierra Leone Slaves // The Atlantic. 22.04.2013. http://www.theatlantic.com/international/archive/2013/04/how-cuban-villagers-learned-they-descended-from-sierra-leone-slaves/275067/).</i></p>
<p>8) Соціальна толерантність – терпиме ставлення до представників різних майнових прошарків – багатих до бідних, бідних до багатих.</p>	<p><i>A decorated American soldier was sentenced to life in prison without the possibility of parole on Friday for killing 16 unarmed Afghan civilians, mostly women and children, in two bloody nighttime forays from his military post... The killings marked the worst case of civilian deaths blamed on a rogue U.S. soldier since the Vietnam War and further eroded strained U.S.-Afghan relations after more than a decade of conflict in Afghanistan. "He wiped out generations and he ruined lives forever," prosecutor Lieutenant Colonel Jay Morse told the jury in his closing arguments. "He should be known by one official title from this day until the day he dies: inmate." (U.S. soldier who killed Afghan villagers gets life without parole // Reuters. 23.08.2013 http://www.reuters.com/article/2013/08/23/us-usa-afghanistan-trial-idUSBRE97L0YV20130823).</i></p>
<p>9) Фізіологічна толерантність – ставлення до хворих, інвалідів, фізично неповноцінних осіб з зовнішніми недоліками тощо.</p>	<p><i>Kabul (CNN) -- A provincial council candidate and nine of his supporters were killed by the Taliban in Afghanistan two days after they were kidnapped, said Sakhidad Haidari, deputy police chief of northern Sar-e-Pul province (Afghanistan: Taliban blamed for fresh violence ahead of elections // CNN. 04.04.2014. http://edition.cnn.com/2014/04/02/world/asia/afghanistan-violence/).</i></p>
<p>10) Політична толерантність –</p>	<p><i>In a separate incident Wednesday, a suicide bomber blew himself up at the entrance gate to the Interior Ministry in</i></p>

<p>ставлення до діяльності різних політичних партій і об'єднань. Крайні форми політичної інтолерантності фашизм і політичні репресії.</p>	<p><i>Afghanistan's capital, Kabul, killing six Afghan police officers, Interior Ministry spokesman Sediq Sediqqi said... The violence is the latest to rock Afghanistan in the run-up to the April 5 vote...</i> <i>The Taliban have vowed to disrupt the elections and punish anyone involved in them (Afghanistan: Taliban blamed for fresh violence ahead of elections // CNN. 04.04.2014. http://edition.cnn.com/2014/04/02/world/asia/afghanistan-violence/).</i></p>
<p>11) Сексуально-орієнтаційна толерантність – неупереджене ставлення до осіб з нетрадиційною сексуальною орієнтацією.</p>	<p><i>I don't regret gay marriage laws but I didn't expect furore, says PM. David Cameron has denied claims that he regretted his decision to put same-sex marriage into law... The Prime Minister admitted he was surprised by the level of anger provoked in his own party's ranks by gay marriage, but insisted he was glad to have introduced the change ('We must be able to chuck out people who threaten our country': Cameron reveals Britain could leave human rights convention // Mail Online. 04.04.2014. http://www.dailymail.co.uk/news/article-2437179/We-able-chuck-people-threaten-country-Cameron-reveals-Britain-leave-human-rights-convention.html).</i></p>
<p>12) Маргінальна толерантність (толерантність по відношенню до маргіналів) – ставлення до жебраків, наркоманів, алкоголіків тощо [4, с. 149-151].</p>	<p><i>A history of the country's struggle with alcoholism, and why the government has done so little about it. Picture the Russian alcoholic: nose rosy, face unshaven, a bottle of vodka firmly grasped in his hands. By his side he has a half-empty jar of pickles and a loaf of rye bread to help the devilish substance go down. The man is singing happily from alcohol-induced jubilation. His world may not be perfect, but the inebriation makes it seem that way. Today, according to the World Health Organization, one-in-five men in the Russian Federation die due to alcohol-related causes, compared with 6.2 percent of all men globally (How Alcohol Conquered Russia // The Atlantic. 25.09.2013. http://www.theatlantic.com/international/archive/2013/09/how-alcohol-conquered-russia/279965/).</i></p>

У статті звернення до проблеми толерантності обумовлене бажанням більш ґрунтовно проаналізувати атмосферу, яка набула особливої гостроти навколо нещодавніх подій в Україні (2013-2014 р.р.) і продовжує відтворюватися до сьогодні у політичних процесах нашої держави та відповідних їм дискурсивних практиках.

Дискурс нетерпимості та протистояння в суспільстві продукується як самими політиками, так і контрольованими ними політологами, політтехнологами та засобами масової інформації. Символізація політичного процесу обумовлює активне використання останніх, як ефективних трансляторів агресивної політичної риторики, політичної реклами. Завдяки виступам, заявам політиків та політологів, що трансливалися чи транслуються у прямому радіо та телевізійному ефірі, у численних телевізійних ток-шоу, вербалізації політичних симпатій/антипатій англомовних користувачів інтернет-ресурсів з використанням емоційно-забарвленої лексики у коментарях, політичний дискурс при взаємодії відмінних, протилежних поглядів практично втрачає ознаки толерантного і поступається інотолерантності. Так Політичний дискурс *The different potential ways of observing International Women's Day include the showering of women with gifts and flowers, traditionally associated with Soviet times (especially since the post-war period when women were celebrated for their femininity)... or boycotting it altogether as a holiday imposed by the 'occupier'* (Where are the women of Ukraine? // Current Politics in Ukraine. 07.03.2014) побудовано на опозиції «свої-чужі», в той час як універсальна концептуалізація «друг-ворог» простежується в *Ruslana, as she is widely known in Ukraine, took to the streets together with thousands of demonstrators back in November and was one of the Maidan's most visible leaders. She spent many cold nights together with the rest of the protesters, playing the piano and encouraging the crowds to maintain a peaceful protest even when the riot police resorted to violence* (Where are the women of Ukraine? // Current Politics in Ukraine. 07.03.2014). Характерними для мови політиків є опозиції «я-ти», «ми-вони», які будучи необхідною умовою процесу ідентифікації, виконують функцію негативної, інтолерантної сегментації українського суспільства. Через запитання міністр закордонних справ позиціонує себе як політика-державотворця, обвинувачуючи одного з лідерів опозиції в крайньому екстремізмі. *After Mr Klitschko showed Mr Kozhara the images he said were of the effects of police brutality, Mr Kozhara replied by accusing some of the protesters of belonging to far-right groups. "Are you with the extremist groups who wear some logos and emblems that looks like Nazi style emblems on them?" he asked Mr Klitschko. "Are you with the extremists who are attacking the police with Molotov cocktails?" he added* (Ukraine unrest: Rival politicians face off at summit // BBC News. 02.02.2014. <http://www.bbc.com/news/world-europe-26004585>).

Порушуючи норми міжнародної толерантності, Патрік Вінтауер наголошує на позитивних кроках Великобританії щодо вирішення кризи в Україні та звинувачує Росію в наступі *"Actually Britain played an important role in bringing everyone together like the Poles that want to see strong action, and then to forge a consensus... Britain is increasingly pessimistic about the likelihood of Putin pulling back, and big decisions lie ahead on how far the EU is prepared to go with sanctions. The Duma has already threatened countermeasures that will unnerve British businesses operating in Russia* (Ukraine crisis: Cameron backs travel ban on senior Russian politicians // The Guardian. 12.03.2014. <http://www.theguardian.com/politics/2014/mar/12/ukraine-cameron-backs-travel-ban-russian-politicians>).

Отже, сучасні англомовні політичні дискусії часто навіть у закордонних змі постають у форматі інтолерантних дискурсивних практик. Очевидно, що це явище виникло як наслідок тривалої втоми суспільства від всеохоплюючої брехні певних політиків або ж з метою продемонструвати себе у кращому світлі, сповідуючи давню традицію «кращий захист – це напад».

Література

1. Власенко Т.Т. Толерантність у політичному дискурсі України / Т.Т. Власенко // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. – Вип. 6 : збірник наукових праць. – Київ: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2011. – С. 5-12.
2. Декларація принципів толерантності // ЮНЕСКО; Декларація, Міжнародний документ від 16.11.1995. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_503
3. Лі Же. Концепт толерантність у сучасному російському політичному дискурсі : автореф. дис... канд. наук за спеціальністю 10.02.02 російська мова. Таврійський національний університет ім. В.І. Вернадського. – Сімферополь, 2009. – С. 11.
4. Межкультурный диалог: исследования и практика : сб. ст. / под ред. Г.У. Солдатовой, Т.Ю. Прокофьевой, Т.А. Лютой. – М. : Моск. гос. ун-т, 2004. – 304 с.
5. Нагорна Л.П. Політична мова і мовна політика: діапазон можливостей політичної лінгвістики. – К.: Світогляд, 2005. – 315 с.
6. Тер-Минасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация / С.Г. Тер-Минасова : учеб. Пособие. – М. : Слово/Slovo, 2000. – 624 с.

Summary

The article deals with the approaches to the definition of tolerance and analysis of its system features that allow to allocate it as a separate category of communication. Tolerance is seen as a cultural and social phenomenon. The descriptive method in the analysis of components of modern English tolerant political discourse is used.